

TUNTOSARVI

Nro 28 1986

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
Ilmestyy 48 kertaa vuodessa, perjantaisin
Nro 28/86
12. vuosikerta

JULKAISIJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.

PÄÄTOIMITTAJA Orvokki Holopainen
TOIMITTAJA Timo Pietilä

TOIMITUKSEN OSOITE

Näkövammaisten Keskusliitto
Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki
puh. (90) 77041/227

SISÄLLYS

Hyvät lukijat	1
Ajankohtaista	2
Elokuun herkkuvinkit	12
Lukijan palsta	14

TUNTOSARVI

15.8.1986

Hyvät lukijat

Loma on tältä vuodelta ohi, ainakin suurimmalta osalta. Tämän kesän erikoisuutena on ettei kukaan voi valittaa huonoa lomasäätä. Täytyy keksiä jotakin muuta valitettavaa. Vai täytyykö? Olisikom mahdollista olla kokonaan valittamatta. Ihminen nyt harvoin on täysin tyytyväinen elämään, kesään, työhön, itseensä... Ja onhan tyytymättömyys myös myönteinen asia, jos sen oikein kanavoi.

Ei tyhmä tyytyväisyys ole koskaan asioita vienyt eteenpäin, mutta tuskin tyhmä tyytymättömyyskään. On syytä olla kiitollinen elämän hyvistä asioista, vaikkapa lämpimästä kesästä. Silti on perusteltua myös pohtia mikä maailmassa on vikana, ja yrittää vaikuttaa siihen. Sitähän järjestötyökin on – pyrkimystä vaikuttaa niihin asioihin, joiden nähdään olevan epäoikeudenmukaisessa kunnossa. Esimerkiksi tänä alkavana syksynä kuurosokeilla on syytä olla perustellusti tyytymättömiä Valtava-lainsäädäntömuutoksen jälkeiseen kuntoutuspalvelujen kehitykseen. Se on järjestötyön keskeinen kohde. Toivottavasti jatkossa senkin suhteen on nykyistä enemmän syytä tyytyväisyyteen.

Hyvää alkavaa syksyä kaikille lukijoille ja paljon aiheita tyytyväisyyteen!

AJANKOHTAISTA

Onnettomasti päättynyt pankkiryöstö

Kahden ihmisen kuolemaan päättyi pankkiryöstö, joka alkoi Helsingin Jakomäessä perjantai-iltapäivänä 8.8. ja päättyi ennen neljää seuraavana aamuyönä Mikkelin torilla.

Helsinkiläinen 36-vuotias liikemis tuli Jakomäen KOP:n konttoriin ja otti ensin panttivangeiksi toista kymmentä pankin työntekijää ja asiakasta. Myöhemmin poliisi suostui antamaan miehelle suuren summan rahaa ja auton pakomatkaa varten. Mies otti mukaan autoon yhden miespuolisen asiakkaan ja kaksi nuorta naista, jotka olivat työssä pankissa. Auto ajoi lopulta aamuyöstä Mikkelin torille, missä poliisiautot piirittivät sen. Monen tunnin neuvottelujen jälkeen poliisi avasi tulen autoa kohti. Molemmat naiset pääsivät juoksemaan autosta turvaan. Autoa ajanut miesasiakas jäi autoon samoin kuin pankkiryöstäjä. Auto räjähti ja molemmat miehet kuolivat. Räjähdys särki autoja ja sytytti Mikkelin lääninhallituksen talon tuleen. Poliisi ei vielä tiedä räjähtikö autossa ollut dynamiittiksi että sitä ammuttiin vai räjäyttikö pankkiryöstäjä sen itse. Tutkimukset ovat käynnissä.

Sato pieni Rukiinpuinti käyntiin

Rukiin ja paikoin ohran ja syysvehnän puinti on aloitettu koko maassa Etelä-Pohjanmaata lukuunottamatta. Puinti on kuivan ja kuuman kesän jälkeen voitu aloittaa lähes kaksi viikkoa normaalia aikaisemmin. Tämänkertainen ruissato saattaa kuivuuden vuoksi jäädä jopa kolmannelta normaalisatoa pinemmäksi. Agronomi Simo Sallasmaa Maatalouskeskusten liitosta kertoo, että sadon määrä tulee tänä kesänä vaihtelevaan paljon maan eri osissa.

Ne, jotka kylvivät aikaisin, saattavat saada hyvänkin sadon. Toisin paikoin taas viljelijän kerättäväksi ovat tulleet vain hänen sinne keväällä kylvämänsä siemenet. Se hyöty kuumasta ja kuivasta kesästä kuitenkin on, että kasvustot ovat pystyssä eivätkä laossa, Sallasmaa selvittää.

Ruista kasvaa tänä kesänä vain 27.000 pellohehtaaria. Viljelyala on Sallasmaan mukaan aivan liian pieni. Se on vain noin puolet tarpeesta. Suomen ruusomavaraisuus on ollut viime vuosina laskussa.

Vehnää kylvettiin keväällä 166.000 hehtaarille. Tämäkin viljelyala on Sallasmaan mukaan huomattavasti alle tavoitteen. Rehuviljan, eli ohran ja kauran viljelyala on noin miljoona hehtaaria.

Ohran puintikosteus on 14 prosenttia. Eipä tätä ainakaan pitkään tarvitse kuivurissa hautoa, myhäili

maanviljelijä Eino Torttila tiistaina Hausjärven Rutajärvellä ohrapeltonsa pientareella. Nyt ollaan 10-12 päivää normaalista edellä.

Satotoiveet ovat toistaiseksi kohtalaiset. Keskikesän kuivuus on hieman pienentänyt satoa. Viljelijät toivovat nyt hyvien puintisäiden jatkuvan vielä ainakin muutaman viikon ajan.

Hämeen Sanomat 5.-6.8.

Metsien kulotus tulossa takaisin hoitokeinoksi

Metsähallitus aikoo lisätä merkittävästi kulotusta metsämaan muokkauksessa. Tänä vuonna metsähallituksen maita kulotetaan noin 3.000 hehtaaria. Muutaman vuoden kuluessa kulotusala aiotaan kolminkertaistaa.

Kulotuksen ansiosta voidaan huomattavasti vähentää auraamista, joka repii maahan jopa puolen metrin syvyiset vaot. Tuli muokkaa maata niin, että se tarvitsee enää kevyen äestyksen. Jyrkillä rinteillä kulotus korvaa maan muokkauksen kokonaan.

Kulotuksessa pyritään polttamaan hakutähteet ja ns. kunta eli maan tiivis humuskerros. Kunta estää puita saamasta vettä, lämpöä ja ravinteita. Kulotus myös lannoittaa maata luonnollisesti ja tehokkaasti, joten saastuttavia lannoitteita voidaan vähentää. Kulotuksen vaikutukset saattavat kestää maaperässä jo-

pa 50 vuotta.

Kulotettaessa on oltava erittäin varovainen, ettei tuli pääse ryöstäytymään metsäpaloksi. Erittäin vaativaksi kulotuksen tekee se, että se onnistuu parhaiten metsäpalovaroituksen aikaan, jolloin muukin metsä syttyy helposti.

Helsingin Sanomat 6.8.

Vain yksi potilas hengissä Suomen sydänsiirrot eivät vielä rutiinia

Suomen kolmas sydämensiirtopotilas on menehtynyt nelisen kuukautta leikkauksen jälkeen. Leikkaus tehtiin viime maaliskuun lopulla. Neljäs potilas voi hyvin ja on kotihoidossa. Kaksi ensimmäistä uuden sydämen saanutta kuoli parin viikon kuluttua leikkauksesta.

Tilanne osoittaa, että sydämensiirtoihin liittyy meillä vielä ongelmia, sanoo leikkausryhmän johtaja ylilääkäri Severi Mattila Helsingin Yliopistollisesta Keskussairaalasta (HYKS).

Ongelmat eivät Mattilan mukaan liity niinkään leikkaustekniikkaan kuin jälkihoitoon. Mm. oikean lääkeytyksen löytäminen potilaalle on vaikeaa. Hankalaa on myös se, ettei leikkausta tehtäessä vielä tiedetä miten hyvin uusi sydän sopii potilaalle. Kolmas uuden sydämen saanut kuoli juuri huonon sopivuuden vuoksi.

Tällä hetkellä HYKS:ssa odottaa yksi potilas sydä-

mensiirtoa ja muutama on kuollut leikkausta odottaessaan. Eräissä ulkomaisissa sairaaloissa, joissa siirtoja on tehty pitempään, leikkaustulokset ovat parantuneet. Vuoden kuluttua on elossa 80 prosenttia potilaista, kolmen vuoden kuluttua 60 prosenttia.

Helsingin Sanomat 5.8.

Itävienti saattaa supistua jopa kolmanneksen aiotusta ensi vuonna

Suomalaisia tuotteita voidaan ensi vuonna viedä ehkä vain kaksi kolmasosaa siitä määrästä mitä oli aiottu. Tämä johtuu siitä, että Neuvostoliitosta ei ole tuotu tavaroita Suomeen niin paljon kuin arvioitiin. Suomen ja Neuvostoliiton kaupassa pyritään siihen, että kumpikin osapuoli ostaa toisesta maasta yhtä paljon tavaraa. Kaupan epätasapaino johtuu lähinnä siitä, että raakaöljyn hinta on laskenut paljon enemmän kuin ennakoita odotettiin. Suuri osa Neuvostoliitosta tuotavasta tavarasta on juuri raakaöljyä. Lisätuontia Neuvostoliitosta on yritetty järjestää, mutta ainakaan toistaiseksi ei sopivia tuotteita ole löytynyt. Tällä hetkellä Suomesta on tänä vuonna viety tavaraa Neuvostoliittoon yli 300 miljoonan ruplan arvosta enemmän kuin Neuvostoliitosta Suomeen.

Helsingin Sanomat 5.8.

Suomen rikastuminen hidastuu verrattuna muihin Euroopan maihin

Suomen talouden kasvu ei ole tänä vuonna yhtä nopeaa kuin Euroopan muissa OECD-maissa. Näin ennustetaan Taloudellisen kehityksen ja yhteistyön järjestön OECD:n tuoreessa selvityksessä. OECD:hen kuuluvat Euroopan ei-sosialistiset maat.

OECD ennustaa, että talouskasvu jää Suomessa tänä vuonna lähes prosenttiyksikön ja ensi vuonna puoli prosenttiyksikköä muita maita vähäisemmäksi. Myös työttömyyden ennustetaan lisääntyvän. Hintojen sen sijaan OECD ennustaa pysyvän Suomessa lähes entisinä, sillä inflaatio jäänee noin kolmeen prosenttiin tänä ja ensi vuonna.

OECD:n mielestä on Suomen taloutta hoidettu viime vuosina melko hyvin. Sen sijaan palkat ovat nousseet tutkimuksen mukaan liian nopeasti. Siksi suomalaisista tuotteista on tulossa niin kalliita, ettei niitä enää osteta ulkomailla yhtä innokkaasti kuin tähän asti. Järjestö sanoo myös, että pienemmällä palkankorotuksilla olisi työttömyys pysytellyt vähäisempänä kuin mitä nyt on odotettavissa.

Helsingin Sanomat 5.8.

Keke Rosberg lopettaa Suomalaisia ei F1-auton ratissa

Suomen ainoa Formula 1 -autoa ajava kuljettaja Keke Rosberg on päättänyt lopettaa kilpailemisen tämän kauden jälkeen. 36-vuotias Rosberg ajaa tällä hetkellä McLaren tallissa ja on MM-pisteissä viidentenä. Hän voitti maailmanmestaruuden vuonna 1982. Uransa aikana Rosberg on noussut kaikkein arvostetuimpien kuljettajien joukkoon. Tätä nykyä Rosberg on monimiljonääri ja hän asuu vaimonsa ja poikansa kanssa Ibizailla. Keken menestyksen myötä on autourheilun suosio Suomessa lisääntynyt voimakkaasti.

Ennen kelpasi surffilauta, nyt pitää olla vesiskootteri

Suomalainen elintaso on noussut. Siitä kertoo selvästi esimerkiksi se, että tämän kesän villitys on noin 20.00 markkaa maksava vesiskootteri. Vielä muutama vuosi sitten riitti muutaman tuhannen markan hintainen surffilauta.

Vesiskootterilla ei voi oikeastaan tehdä muuta kuin kuluttaa bensaa, aikaa ja rahaa. Vesiskootteri on pieni yhden hengen vene, joka kiittää parhaillaan yli kolmenkymmenen solmun nopeudella. Vesiskootteri kaatuu kuitenkin tottumattoman käsissä helposti, joten käyttö vaatii harjoittelua. Kunhan taidon on oppinut kunnolla, kelpaa skootterilla kaasutella uimarannalla. Arvon nousu bikiniasuisten silmissä on taattu.

Valtio hankkimassa panssaroitua turva-autoa huippuvieraita varten

Valtio on hankkimassa panssaroitua autoa tärkeitä vieraita varten. Panssaroidussa autossa matkustavat ovat turvassa heitä kohti mahdollisesti ammuttavilta luodeilta. Keski-Euroopassa tällaiset murhayritykset ovat yleistyneet viime vuosina. Samaa pelätään nyt Ruotsin pääministerin Olof Palmén murhan jälkeen myös pohjoismaissa.

Valtiossa on nyt vain yksi luodin kestävä auto. Se on tasavallan presidentin panssaroitu Cadillac. Valtion sääntöjen mukaan tätä autoa voi käyttää kuitenkin vain valtion päämies. Kaikkien alemman tasoisten, merkittävien vieraiden turvallisuudesta joudutaan huolehtimaan muulla tavoin.

Turva-autoja on mahdollista vuokrata länsisaksalaisilta yhtiöiltä. Näin toimittiin esimerkiksi Neuvostoliiton puolustusministerin, marsalkka Sergei Sokolovin vierailun aikana. Suurempien kansainvälisten kokouksien aikana ovat ulkomaalaiset valtionpäämiehet tuoneet mukanaan omat panssaroidut ajoneuvonsa.

Joku valtionyhtiö ostaa

Turva-auto maksaa noin 1-2 miljoonaa markkaa. Näin kalliin auton ostaminen vaatii kuitenkin eduskunnan hyväksymisen valtion budjetin yhteydessä. Siksi ostaminen kestäisi monta vuotta. Vaivattomampi tapa olisi

hankkia auto jollekin suurelle valtion omistamalle yhtiölle. Esimerkiksi Imatran Voiman ja Outokumpu Oy:n edustusautoja käytetään jo nyt tärkeiden valtiavieraiden kuljetukseen.

Marsalkka Sokolovia varten vuokrattu Mercedes Benz 500 SEL painaa panssaroituna 3,5 tonnia. Noin viiden senttimetrin paksuiset lasit erottavat sen ulkoisesti tavallisesta edustusmersusta. Auto on pyritty pitämään mahdollisimman nopeana kovasta painosta huolimatta. Uudenaikaisia materiaaleja käyttämällä auton paino on saatu pari tonnia pienemmäksi kuin vastaavien amerikkalaisten autojen. Sillä voidaan ajaa 180 kilometrin tuntinopeutta, mikä on selvästi enemmän kuin perinteisillä turva-autoilla. Liikkuvuuden tarkoituksena on mahdollistaa nopea pakeneminen hyökkäystilanteessa.

Toistaiseksi poliitikot ja liike-elämän johtajat ovat saaneet olla Suomessa rauhassa terroristeilta. Siitä huolimatta turva-autojen puute voi olla esteenä joidenkin korkean tason vierailijoiden tulolle Suomeen.

Helsingin Sanomat 3.8.

Lämmin kesä kasvattanut sinilevää Monessa järvessä uintikielto

Monet Etelä-Suomen järvet on asetettu uintikieltoon sinilevän vuoksi. Lämpimän kesän vuoksi on levä kasvanut hyvin ja nyt sitä alkaa olla vesissä jo liikaa. Esimerkiksi Vantaanjoessa Helsingissä kasvaa niin

paljon levää, että Helsingin Terveysvirasto on levittänyt uimapaikoille varoituslappuja. Niissä suositellaan välttämään uimista. Jos Vantaanjoesta otetuissa näytteissä havaitaan vaarallisen suuria määriä sinilevää, asetetaan koko joki uintikieltoon.

Sinilevää on tänä kesänä ollut tavallista enemmän. Leväkasvit nousevat pohjasta pintaan kukkimaan ja lämpimät säät ovat olleet suotuisia kukinnalle. Sinilevää on montaa eri lajia. Osa näistä lajeista on myrkyllisiä.

Sinilevän myrkyt saattavat jopa tappaa kotieläimiä, mutta ihmiselle niiden epäillään aiheuttavan vain ihotumaa, silmätulehdusta ja muita kiusallisia oireita. Lapsille levä voi kuitenkin olla vaarallista.

Pahimmillaan levä muodostaa paksuja lauttoja. Vantaassa on näkynyt levää sen verran, että vesi värjäytyi vihreäksi. Levä kelluu vesissä arvioiden mukaan vielä pari viikkoa. Sää vaikuttaa kukinnan pituuteen huomattavasti. Mitä aurinkoisempaa säätä sitä kauemmin levä kukkii.

Helsingin Sanomat 3.8.

Elokuun herkkuvinkit

Fetajuusto on tullut suomalaiseseen ruokapöytään jäädäkseen. Maku ei kenties ensimmäisellä kerralla miellytä, mutta toisella kerralla jo enemmän. Kannattaa kokeilla! Pieni pala fetaa ei paljon maksa ja sitä saa kaikista hyvin varustetuista juustokaupoista.

Tämän kesän aikana kauppoihin on tullut ulkomailta tuodun fetajuuston lisäksi myös kotimaista fetaa. Alkuperältään feta on kreikkalainen, voimakkaanmakuinen ja suolainen juusto. Kotimaisia fetoja valmistetaan sekä lehmän että kutun maidosta. Molemmat juustot on pakattu suolaliemeen muovitölkkiin. Parhaimmillaan feta on salaateissa. Kreikkalainen salaatti syntyy nopeasti: feta kuutioidaan, kurkkua leikataan viipaleiksi ja tomaatteja lohkoiksi. Suikaloidaan lehtisalaattia ja asetetaan ne tarjoiluvadille. Salaattiainekset kootaan ryhmittäin salaatin suikaleiden päälle, lisätään mustia oliiveja ja kostutetaan salaattikastikkeella.

Marjoja saa nyt halvalla ja ihan ilmaiseksi jos on mahdollisuus itse poimia. Sitten on aika herkutella vaikka pa marjakakulla.

Marjakakku

2 munaa
1,5 dl sokeria
2 tl vanilliinisokeria
n. 100 g margariinia

2,5 dl vehnä jauhoja

1 tl leivinjauhetta

n. 2 dl puolukoita, mustikoita, viinimarjoja, mansikoita, omenakuutioita tai muita marjoja.

Vatkaa munat ja sokeri vaahdoksi. Sulata margariini ja lisää se jäähtyneenä munasokeriseokseen. Lisää vehnä jauhot, joihin on sekoitettu leivinjauhe ja kokonaiset marjat tai omenakuutiot.

Kaada seos voideltuun korppujauhotettuun kakkuvuokaan ja paista 190 asteessa 45-50 minuuttia.

marja-jäätelösooda

2 annosta

1,5 rkl väkevää, sokeroitua marjamehua

musta- tai punaherukoita

n. 2 dl sitruunasoodaa

kivennäisvettä

vanilja- tai mansikkajäätelölastuja

koristeeksi: kermavaahtoa

Mittaa marjamehu korkeaan lasiin.

Lisää sitruunasoodaa.

Koristele kermavaahdolla.

Lukijan palsta

Hei!

Lauantaina 7.6. tekivät Kuopion ja Joensuun kuulonäkövammaisten kerhot kesäretken Valamon luostariin, Heinävedelle. Kerhoille oli järjestetty oma opastus veli Mauriciuksen johdolla ja tulkintaa saatiin tehokkaasti monelta suunnalta.

Perille tultuamme suunnistimme ensimmäiseksi luostarin kirkkoon jumalanpalvelukseen, joka oli ortodoksisen vaikuttava tilaisuus tunnelman ja menojen suhteen. Kirkko henki hyvää harrasta tunnelmaa huolimatta siitä, että tilaisuus oli avoin myös monenkirjavalle turistijoukolla. Ihmeellisesti sitä virittyi rauhalliseen olotilaan siellä ikonien, kynttilöiden ja suitsukkeiden ilmapiirissä.

Jumalanpalveluksen jälkeen menimme syömään luostarin ruokala-kahvilaan, jossa meille oli järjestetty seisova pöytä. Tulkki/tukihenkilöt toimivat siellä myös tarjoilijoina ja niin saimme ruoan turvallisesti ja stressaantumatta eteemme. Ruokala oli hiukan hämärä ja kun syömässä oli myöskin turisteja, niin palvelu oli paikallaan ja tarpeen. Ruokailun jälkeen ohjelma jatkui luostarin uudessa rakennuksessa, jossa veli Mauricius kertoi meille luostarin historiasta ja nykypäivästä havainnollisesti maalausten, kuvien ja erilaisten esineiden kera.

Tuntui lämpimältä kuulla veli Mauriciuksen kutsuvan meitä »pyhiinvaeltajiksi», jotka haluavat kuulla luostarin elämästä. Tämä opastustilaisuus oli varattu ainoastaan meidän ryhmällemme ja koimme olevamme hyvin etuoikeutettuja, melkein V.I.P.-vieraita, sillä saimme myös kosketella arvokkaitakin esineitä, joita tavallinen turisti saa ihailta ja ihmetellä vain katseellaan välimatkan päästä. Saimme tietää, että eräässäkin lasivitriinissä oleva vanha Igumenin kaularisti on niin arvokas, että jo vuotuinen vakuutuskin on yli 3 miljoonaa markkaa! Saimme pidellä päähinettä, sauvaa ja muita esineitä, joihin oli upotettu upeita jalokiviä. Näin moni näkövammaisen sai aivan konkreettista tuntumaa näihin vanhoihin, hyvin arvokkaisiin esineisiin.

Veli mauricius kertoi, että vanhasta Valamosta saatiin sodan alta pelastettua vain murto-osa, ehkä noin 10 % tavaroista, jotka nyt ovat uudessa Valamossa.

Luostarin vaatteet, kaavut, valmistetaan erityisestä mustasta kankaasta, joka laskostetaan taidokkaasti. Veli Mauriciuksen päällä olevaa kaapua saimme tunnustellakin. Upeaa ja inhimillistä!

Sitten taas pienelle kahvitauolle. Kahvilan henkilökunta tarjoi kahvit ystävällisesti pöytäämme. Kahvitelun jälkeen tustuimme kirkkorakennukseen. Kirkkosalin viereisessä huoneessa, talvikirkossa, tutustuimme rauhassa muilta turisteilta yksityiskohtaisesti kirkonmenoissa tarvittaviin esineisiin ja erityisessä Juhla-Jumalanpalveluksessa käytettäviin vaatteisiin jne.

Kävimme katsomassa luostarin vanhaa kirkkora-

kennusta, jota ei enää käytetä kirkonmenoihin. Huomio kiinnittyi rakennuksessa olevaan mahtavan suureen istuimeen, jota kirkon päämiehet ovat ennen käyttäneet.

Päivä oli sitten yllättäen vierähtänyt illan puolelle. Kiertokäyntiä olisi voitu vielä jatkaa luostarin hautausmaalle, mutta monella oli jo niin kiire kotiin, että se oli pakko jättää väliin.

Valamossa turisti kokee jotain hyvin erilaista sykettä verrattuna kiireiseen kaupunkileämään. Valamoon on mahdollista tavallisen meikäläisenkin mennä vaikka lomallaan mietiskelmään ja rauhoittumaan, etsimään itseään. Ei yhtään hullumpi ajatus stressaantuneelle nykyajan ihmiselle, jonka elämä kiertää jatkuvassa oravanpyörässä ilman todellista tarkoitusta ja suuntaa.

Mielenkiintoinen yksityiskohta on, että myös kirjailija Pentti Saarikoski valitsi viimeiseksi lepopaikakseen Valamon luostarin!

Rauhallista ja kiireetöntä kesää kaikille, edes pienen hetken verran!

Seija Troyano